

Program wychowawczy szkoły a integracja środowiska lokalnego

Jolanta Horyń

Motto Szkoły Podstawowej Nr 108:

*„Najszczęśliwsi ludzie to nie ci, którzy nie mają problemów,
lecz ci, którzy potrafią rozwiązywać swoje problemy”*

L. Buscaglia

Dziecko przybywając do szkoły przynosi bagaż doświadczeń pozytywnych i negatywnych, pewne wartości, nawyki wyniesione z domu, podwórka czy przedszkola.

Szkoła jest jedną z pierwszych instytucji, którą dziecko poznaje jako uczeń. W początkowych latach edukacji instytucja ta jest wzorem organizacji życia społecznego, w którym musi się odnaleźć (klasa, wychowawca-nauczyciel, samorząd uczniowski, grono pedagogiczne); musi nauczyć się samodzielności (sekretariat, świetlica, stołówka, szatnia, pielęgniarka...); musi poznać i przestrzegać wymogi formalno-prawne (regulaminy, statut, normy i kryteria zachowania oraz poznać konsekwencje swojego postępowania ...).

Poprzez swoje uczestnictwo w „życiu szkoły – organizacji, społeczności”, dziecko-uczeń zaspokaja jedną z najważniejszych potrzeb, jaką jest udział w wspólnocie ludzkiej. Dziecko „opuszczając” dom poznaje innych ludzi; poszukuje swojego miejsca i roli do odegrania w danej społeczności; oczekuje akceptacji ze strony rówieśników, ale także nauczycieli. Nauczyciele-wychowawcy, winni mieć świadomość, że struktura i wszelkie działania szkoły w żadnym zakresie nie pozostają obojętne na kształtowanie się u dzieci i młodzieży, obrazu organizacji świata dorosłych, a szerzej do tworzenia podstaw życia społecznego przyszłych pokoleń.

Misja szkoły – regulacje prawne

Ważnym elementem w budowaniu „Programu Wychowawczego Szkoły” jest określenie misji placówki. D. Elsner¹ określa misję jako „tożsamość i cel istnienia organizacji”. W przypadku szkoły, ten cel i zadania opracowuje zespół nauczycieli, rodziców i uczniów, czyli cała społeczność szkolna; a wyznaczone działania powinny odpowiadać potrzebom i możliwościom społeczności lokalnej z uwzględnieniem norm, zasad i praw obowiązujących dla całego systemu oświaty.

Misja oświaty w Polsce określona została w preambule do „Ustawy o systemie oświaty”: „*Nauczanie i wychowanie – respektując chrześcijański system wartości – za podstawę przyjmuje uniwersalne zasady etyki. Kształcenie i wychowanie służy rozwijaniu u młodzieży poczucia odpowiedzialności, miłości i umiłowania ojczyzny oraz poszanowania dla polskiego dziedzictwa kulturalnego, przy jednoczesnym otwarciu się na*

¹ D. Elsner „Doskonalenie kierowanie placówką oświatową” Wydawnictwo MENTOR, Chorzów 1999, s. 33.

wartości kultury Europy i świata. Szkoła winna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju, przygotować do wypełnienia obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, tolerancji, sprawiedliwości i wolności”.²

Misja ta określa istotę działalności szkoły, skoncentrowanej na ciągłym doskonaleniu, a zatem i rozwoju placówki. Tak rozumiana „misja szkoły” wyznacza jej działania zewnętrzne, tj. wizerunek szkoły, uznanie potrzeb i wartości społeczności lokalnej w której funkcjonuje; oraz wewnętrzne działania szkoły ukierunkowane na zadania edukacyjne, podejmowane przez nauczycieli przy zaangażowaniu rodziców czy organizacji młodzieżowych lub środowiskowych.

INTEGRACYJNA ROLA SZKOŁY W WYCHOWANIU SPOŁECZNYM DZIECI I MŁODZIEŻY

Relacje uczeń – uczeń; nauczyciel – uczeń

Przyjacielskie układy między rówieśnikami, czy nauczycielem i uczniem nie zawsze rodzą w sytuacjach rutynowych – na lekcjach. Wzajemne poznanie i kontakty wychowawcy i wychowanka, przyjaciół ze szkolnej ławy, mają szansę zaistnieć jedynie w atmosferze zaufania, pozbawionej lęku czy ośmieszenia. Często możliwe to jest przy podejmowaniu wspólnego zadania realizowanego w grupie rówieśniczej (nieestety często) poza murami szkoły, gdzie liczy się nie tylko wiedza ucznia, ale inne umiejętności i cechy charakteru, jak np. zorganizowanie, przebojowość, odpowiedzialność, empatia, dowcip, humor itp. Wszystkie te cechy mogą ujawnić się podczas wycieczki klasowej, podczas zajęć kół zainteresowań czy spotkaniach organizacji młodzieżowych. Jedną z wielu możliwości nawiązania takich kontaktów, przyjaźni oraz kreowania i poznania siebie, swoich możliwości jest istniejąca w szkole rada uczniowska, drużyna harcerska czy dobrze funkcjonujący zespół klasowy.

Samorząd szkolny – kuźnią charakterów i postaw prospołecznych

Samorząd szkolny (klasowy) jest wspólnotą dzieci i młodzieży o charakterze instytucjonalnym. W tym wypadku nauczyciel (opiekun samorządu, wychowawca klasy) celowo przyjmuje rolę obserwatora działań dzieci i młodzieży, podpowiada i świadomie kieruje pracą podopiecznych, dostosowując do ogólnych potrzeb uczniów, nauczycieli, szkoły – czyli instytucji w ramach której, sam funkcjonuje. Wspólnota samorządowa z punktu widzenia dyrektora, nauczycieli i uczniów jest bardzo istotnym elementem pracy wychowawczej szkoły. Uczy zasad demokracji, a w ramach swoich kompetencji może wiele zdziałać na rzecz społeczności uczniowskiej oraz innych osób czy instytucji. Przykładem tych działań wychowawczych, mogą być poniższe propozycje realizowane w naszej placówce:

- „Liga klas” – szkolny program opracowany i realizowany przez nauczycieli i wychowawców Szkoły Podstawowej Nr 108. Program stanowi jeden z komponentów „Programu Wychowawczego Szkoły”. Program „Ligi klas” łączy w sobie jakże ważne z punktu widzenia współczesnej edukacji – elementy nauki i zabawy, rozwijanie twórczych, otwartych i kreatywnych postaw młodego pokolenia Polaków. W każdym roku szkolnym jest nowe hasło przewodnie.

² Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. – z późniejszymi zmianami (tekst ujednolicony Dz.U. z 1996 r. Nr 67, poz. 329 oraz nr 106, poz. 496).

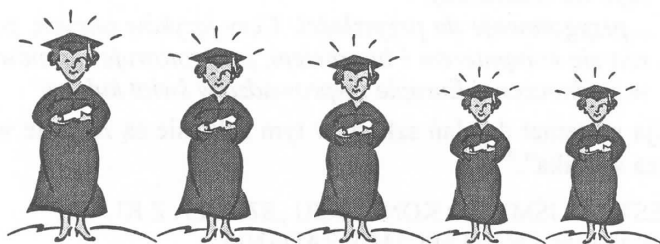
W roku szkolnym 2002/2003 „Liga klas” odbywa się pod hasłem „NASI SĄSIEDZI”³

Cele i założenia programowe:

1. Zapoznanie uczniów z historią, kulturą i tradycjami krajów sąsiadujących z Polską: Czechy, Austria, Dania, Ukraina, Rosja, Białoruś, Niemcy, Szwecja, Litwa, Słowacja.
2. Edukacja europejska dzieci poprzez zabawę i uczestnictwo w imprezach kulturalnych i sportowych organizowanych na terenie szkoły.
3. Doskonalenie umiejętności komunikowania się i możliwości uczestniczenia w czynnościach i działaniach grupowych, pobudzenia inicjatywy, rozwijanie inwencji twórczej uczniów, poszukiwanie oryginalnych, nowatorskich rozwiązań.
4. Rozwijanie takich elementów zachowań społecznych, jak współdziałanie i zdrowia rywalizacja klas.

Organizator – Samorząd Uczniowski SP 108

Koordynator – opiekun samorządu uczniowskiego pani. Urszula Nawara.

- ❖ Konkurencja nr 1. Prezentacja Klasy – 21 października 2002 r. (wyniki i relacja już w następnym numerze)
- ❖ Konkurencja nr 2. TABLO europejskie – 18 listopad 2002 r.
- ❖ Konkurencja nr 3. Flaga Państwowa – 16 grudnia 2002 r.
- ❖ Konkurencja nr 4. Konkurs Muzyczno-Wokalny „Piosenki Naszych Sąsiadów” – 20 stycznia 2003 r.
- ❖ Konkurencja nr 5. PEXESO – INTEGRACYJNA GRA STOLIKOWA NASZYCH SĄSIADÓW Z POŁUDNIA CZECHÓW I SŁOWAKÓW – 24 luty 2003 r.
- ❖ Konkurencja nr 6. „MIĘDZYKRAJOWE ZAWODY SPORTOWE” – 17 marca 2003 r., 21 marca 2003 r.

Powodzenia ☺ !!!

□ „Szkola z klasą” ogólnopolski program pod patronatem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.⁴

Każda szkoła wybiera do realizacji w roku szkolnym 6 zadań.

Założeniem programu jest prezentacja i promocja szkół, które pracują zgodnie z poniższymi zasadami:

³ Za: Gazetka szkolna „Nasza szkolka”. Wewnętrzne opracowanie Szkoły Podstawowej Nr 108, nr 1, październik 2002, Wrocław.

⁴ www.gazeta.pl./klasa.

Szkoła z klasą...

1. **...dobrze uczy każdego ucznia.** Potrafi wyjaśniać i zaciekawiać: dba, aby wszyscy uczniowie osiągnęli coraz lepsze wyniki i rozwijali swoje aspiracje i zainteresowania.
2. **...sprawiedliwie ocenia.** Uczniowie wiedzą, czego mają się nauczyć, są oceniani według jasnych i jawnych zasad.
3. **...uczy myśleć i rozumieć świat.** Uczy twórczego i krytycznego myślenia, a wiedza i umiejętności w niej zdobyte pomagają zrozumieć to, co dzieje się w ich miejscowości, W Polsce, na świecie oraz rozwiązywać realne problemy.
4. **...rozwija społecznie, uczy wrażliwości.** Uczniowie uczą się współdziałania w zespole, angażują się w pracę na rzecz innych ludzi oraz działają dla dobra swojej małej i dużej ojczyzny oraz całego świata.
5. **...pomaga uwierzyć w siebie.** W szkole panuje życzliwa, pełna wzajemnego szacunku atmosfera, uczniowie mają szansę uwierzyć we własne siły.
6. **...przygotowuje do przyszłości.** Uczy języków obcych, posługiwania się komputerem i internetem, przygotowuje uczniów do życia w zjednoczonej Europie i wprowadza w świat kultury.

Informacja na temat działań szkoły w tym zakresie są zawarte w gazetce szkolnej „Nasza szkółka”.⁵

✓ PRZESTĄPILIŚMY DO KONKURSU „SZKOŁA Z KLASĄ”
WYBRALIŚMY NASTĘPUJĄCE ZADANIA:

- ❖ Jak wychować ludzi z pasją.
- ❖ Czy na pewno oceniamy sprawiedliwie.
- ❖ Festiwal nauki.
- ❖ Praca dla innych.
- ❖ Szacunek, zaufanie, życzliwość.
- ❖ Jak uczy myśleć.

LIDERZY ZESPOŁÓW:

Daniel Masica, Anna Paszkiewicz-Worhacz, Maria Głowacka, Iza Urbanowicz, Justyna Syrnok, Urszula Nawara.

Już jesteśmy na portalu internetowym www.gazeta.pl/klasa, można zajrzeć. Strona ta będzie aktualizowana w miarę jak będziemy wypełniać zadania. Abyśmy dobrze wypadli – dużo zależy od Waszej aktywności i pomysłowości Drodzy Uczniowie.

Powodzenia!!!

Wyniki ankiety skierowanej do uczniów, rodziców i nauczycieli są super.

W zdecydowanej większości oceniliście naszą szkołę jako „Szkołę A”, co bardzo nas cieszy.

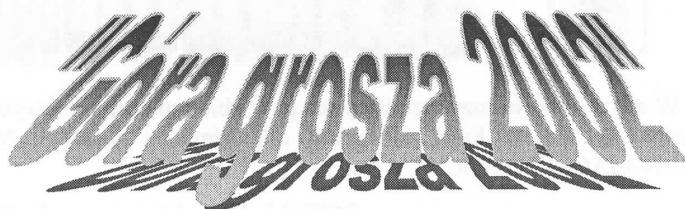
Wyniki, zadania są prezentowane przy wejściu na link „Lista szkół”, następnie „wyszukiwarka”, dalej należy wybrać: województwo, miasto, ulicę, typ szkoły (podstawowa).

Bardzo zachęcam wszystkich do zapoznania się z nimi.

dyr. Jolanta Horyń

⁵ Za: Gazetka szkolna „Nasza szkółka”. Wewnętrzne opracowanie Szkoły Podstawowej Nr 108, nr 1, październik 2002 Wrocław.

- „Działania samorządu i aktywność uczniów na rzecz innych” – przykłady udziału uczniów w akcjach ogólnopolskich⁶

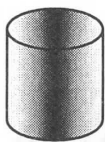
*Akcja pod patronatem Ministra Edukacji Narodowej
7-11 października 2002
Akcja odbyła się po raz trzeci. W naszej szkole zebrano:*

	<i>Ilość sztuk</i>	<i>Suma/zł</i>
<i>1 gr</i>	<i>16022</i>	<i>160,22</i>
<i>2 gr</i>	<i>3820</i>	<i>76,40</i>
<i>5 gr</i>	<i>1566</i>	<i>78,40</i>
<i>10 gr</i>	<i>329</i>	<i>32,90</i>
<i>20 gr</i>	<i>226</i>	<i>45,20</i>
<i>50 gr</i>	<i>39</i>	<i>19,50</i>
<i>1 zł</i>	<i>40</i>	<i>40,00</i>
<i>2 zł</i>	<i>21</i>	<i>42,00</i>
<i>5 zł</i>	<i>2</i>	<i>10,00</i>
RAZEM	22065	504,52

Z zebranych monet, w trakcie koncertu finałowego w Krakowie zostanie usypana „Góra Grosza”. Pieniądze będą przeznaczone na tworzenie rodzinnych domów dziecka i dla najbardziej potrzebujących. Szkoła, która zbierze najwięcej dostanie nagrodę o wartości 20.000 zł. Dzieci w szkole bardzo się cieszyły z tego, że mogą pomóc potrzebującym. Wszyscy opróżniali kieszenie i skarbonki.

*Marcin Arnikowski
Jakub Kilian*

⁶ tamże.

ALUMINIUM

W naszej szkole rozpoczęliśmy akcje w zbieraniu aluminiowych puszek, które sprzedaliśmy. Kwotę, którą zebraliśmy oddaliśmy na fundację „MATKI BOŻEJ NIEUSTAJĄCEJ POMOCY”.

OPISALI: Michał Grzegorzczak i Tomasz Urbanek

Zajęcia pozalekcyjne – promocja uczniów, szkoły

*„Wyraźne wskazanie życiowych celów
ma podstawowe znaczenie dla życiowego sukcesu,
niezależnie od dziedziny, w której chce się go odnieść.”*

J. D. Rockefeller

Słowa te mogą być (mam nadzieję) mottem pracy każdego nauczyciela realizującego szkolne koła zainteresowań. Uczeń uczestnicząc w zajęciach pozalekcyjnych (najczęściej sam) wybiera sobie dziedzinę swoich zainteresowań. Tu ma możliwość realizować swoje uzdolnienia, czy rozwijać swoje hobby po okiem „nauczyciela – mistrza” danej specjalności; tu nie jest oceniany (w rozumieniu stopnia szkolnego); tu może spotykać się w nieco innym gronie niż na lekcji – zespół pasjonatów danego zagadnienia; tu może podzielić się „inaczej” niż na lekcji swoją wiedzą i umiejętnościami; tu powinien być doceniony za swoje talenty i uzdolnienia. Zajęcia pozalekcyjne pozwalają dziecku na znaczący dla niego „sukces szkolny” w ulubionych przez niego dziedzinach jak np. sport czy zainteresowania artystyczne, dziennikarskie itp.

*„Znajdziesz się na drodze do życiowego sukcesu, kiedy pojmiesz,
że porażki są tylko dróżką objazdową.”*

W.G. Milnes

Specyficzną formą zajęć pozalekcyjnych są także zajęcia wyrównawcze. Uczeń spotyka się nauczycielem (nie zawsze tym, który uczy go na lekcjach), który ma mu pomóc wyrównać braki w jego wiedzy czy umiejętnościach. Jednak w tym wypadku sukces zależy w dużej mierze od nauczyciela prowadzącego. To on ma być „mistrzem – przewodnikiem”, który zachęci dziecko pokonywania swoich problemów, barier psychicznych. Pozwoli dziecku zobaczyć siebie w innym świetle. Tempo i warunkach pracy na zwyczajnych lekcyjnych, czasami pośpiech w realizacji programu oraz liczebność klas – powodują, że uczeń z trudnościami w „nauczaniu i uczeniu się”, nie ma szans na osiągnięcie sukcesów dydaktycznych a także wychowawczych. Zatem zajęcia wyrównawcze powinny być azylem dla tych dzieci, którym z różnych przyczyn nie dane było odnieść i zaznać radości z sukcesu.

ŚRODOWISKO POZASZKOLNE

ZHP jest organizacją o charakterze wychowawczym, patriotycznym oraz dobrowolnym i samorządowym stowarzyszeniem zuchów, harcerzy, harcerzy starszych i instruktorów. ZHP jest członkiem światowego ruchu skautowego, należy do Światowej Organizacji Ruchu Skautowego (WOSM) i Światowego Stowarzyszenia Przewodniczek i Skautek (WAGGGS).⁷

ZHP działa zgodnie z zasadami, celami i metodą wprowadzoną przez założyciela skautingu Roberta Baden-Powella. Jako pierwszy w Polsce rozpropagował tę metodę pracy z młodzieżą Andrzej Małkowski oraz wielu innych znanych nam i cenionych pedagogów, m.in. Aleksander Kamiński. Harcerstwo w Polsce ma już ponad 90-letnią tradycję oraz liczne grono uczestników (starszych i młodych) i sympatyków, gdyż jest organizacją wielopokoleniową. Jest organizacją która ewaluje i pomimo zmian społecznych potrafi dostosować się do potrzeb i oczekiwań, coraz to nowej rzeszy młodych ludzi.

ZHP uznaje za główne cele swojego działania:⁸

- ✓ *tworzenie warunków do wszechstronnego, duchowego, intelektualnego, społecznego i fizycznego rozwoju człowieka,*
- ✓ *kształtowanie osobowości człowieka, poszanowaniu jego praw do wolności i godności i godności, w tym również wolności od nałogów,*
- ✓ *rozpowszechnianie wiedzy o świecie przyrody, przeciwstawiania się jego niszczeniu przez cywilizację, rozwijanie wrażliwości na potrzebę kontaktu z nieskażoną przyrodą,*
- ✓ *tworzenie warunków do nawiązywania i utrwalania więzi międzyludzkich ponad podziałami rasowymi, narodowościowymi i wyznaniowymi.*

Program Wychowawczy Szkoły a harcerskie wychowanie

- ✓ „Wspieranie rozwoju człowieka wymaga do wychowawców kierowania uwagi na wszystkie sfery rozwoju jego osobowości w tym sferę fizyczną, uczuciowo-emocjonalną, intelektualną sferę woli i duchową, a także na jego rozwój społeczny. Mówimy wówczas o integralnym wychowaniu człowieka”.⁹
Jakże podobnie brzmią cele ZHP, realizowane przez stosowanie w praktyce „metody harcerskiej.”
- ✓ „Nadrzędnym celem ZHP jest zgodnie z zasadami skautingu przyczynianie się do rozwoju młodych ludzi w taki sposób, aby w pełni mogli wykorzystać swoje możliwości duchowe, intelektualne, społeczne i fizyczne jako jednostki, jako odpowiedzialni obywatele i jako członkowie wspólnot lokalnych, wspólnoty narodowej i międzynarodowej. Wychowując w harcerstwie – rozwijając osobowość młodego człowieka – powinniśmy więc pracować równocześnie nad jego rozwojem duchowym,

⁷ Związek Harcerstwa Polskiego „Statut ZHP” Harcerskie Biuro Wydawnicze HORYZONTY, Warszawa 1997.

⁸ Związek Harcerstwa Polskiego „Statut ZHP” Harcerskie Biuro Wydawnicze HORYZONTY, Warszawa 1997.

⁹ Ministerstwo Edukacji Narodowej „O programie wychowawczym szkoły” Biblioteczka Reformy nr 37 Warszawa 2001, s. 32.

intelektualnym, społecznym i fizycznym. Wychowanie harcerskie musi mieć charakter spójny... Proces rozwoju młodego człowieka jest procesem zintegrowanym.¹⁰

ZHP – drużyna harcerska – jest wspólnotą, samodzielnie i spontanicznie podjętą przez młodych ludzi (wolontariuszy), szczególnie cenną ze względu na angażowanie dzieci i młodzieży do wysiłku intelektualnego, duchowego. Działania młodych instruktorów harcerskich mogą oddziaływać wielowątkowo na środowisko szkolne, mobilizując uczniów do aktywności społecznej. Istotą harcerskiego wychowania jest efekt końcowy – satysfakcja ze wspólnego planowania zadania, a także poczucie zadowolenia i radości z osiągniętego sukcesu, np. niesienia pomocy innym czy samodoskonalenia. Takie też założenia i efekty działań wychowawczych, wyznacza sobie prawie każda placówka, planując program wychowawczy szkoły.

„Harcerskie wychowanie” nie wypełni oczywiście za szkołę jej funkcji wychowawczej, ale może „szkolne wychowanie” uzupełnić, wzbogacić o nowe znaczenia, symbole, obrzędy oraz wartości i myśli zawarte w: Prawie i Przyrzeczeniu Harcerskim¹¹, Prawie i Obietnicy Zucha¹², Zobowiązaniu Instruktorskim¹³, Zasadach harcerskiego wychowania (służba, braterstwo, praca nad sobą) oraz w samej metodzie harcerskiej (polegającej na samowychowaniu poprzez: „pozytywność”, „indywidualność”, „wzajemność oddziaływań”, „dobrowolność i świadomość celów”, „pośredniość”, „naturalność”, a także „uczenie się przez działanie”, „system małych grup”, „przykład osobisty instruktora” i wciąż nowatorskie „propozycje programowe”¹⁴.

Z praktyki dyrektora szkoły oraz doświadczeń z pracy instruktorskiej w ZHP, chciałabym zachęcam dyrektorów szkół oraz wychowawców do skorzystania z bogatej wiedzy i umiejętności wychowawczych „nauczycieli-instruktorów” oraz sympatyków ruchu skautowego.

RODZINA

Wzorem wychowawczym dla małego dziecka jest rodzic, w przedszkolu i klasach młodszych wychowawczyni; nieco później dopiero koledzy i koleżanki z podwórka, szkoły czy organizacji młodzieżowej. Wychowanie w domu to można porównać z przysłowiem ludowym: „czym skorupka za młodu nasiąknie, tym na starość trąci”. Troska o bezpieczeństwo dzieci i ochrona ich przed różnymi zagrożeniami to podstawowa, oprócz miłości i akceptacji treść życia w rodzinie.

Gdy dzieci są małe „wychowanie rodzicielskie” polega głównie na poświęceniu im czasu, uwagi, nieustannego i bezpośredniego czuwania nad tym, co robią i gdzie są. Później ochrona dzieci przed zagrożeniami jak patologia środowiska, przemoc, agresja czy narkotyki, alkohol lub złe towarzystwo – staje się dla rodziców, coraz bardziej skomplikowanym zadaniem, ponieważ syn – córka, więcej przebywa poza domem,

¹⁰ Związek Harcerstwa Polskiego „Harcerskie ideały” Harcerskie Biuro Wydawnicze HORYZONTY, Warszawa 1997 s. 6.

¹¹ Związek Harcerstwa Polskiego „Harcerskie ideały” Harcerskie Biuro Wydawnicze HORYZONTY, Warszawa 1997, s. 14-17.

¹² Tamże, s. 18-22.

¹³ Tamże.

¹⁴ Tamże.

spotyka się z ludźmi, których rodzice nie znają. Rodzice nie mogą już kontrolować zachowania, kontaktów i decyzji podejmowanych przez dzieci. Nie są oni w stanie usunąć z życia dziecka wszystkich społecznych zagrożeń czy niewłaściwych sytuacji. Jedyne, to, co mogą zrobić to „wyposażyć” syna, córkę w pewien bagaż wartości rodzinnych, pewnej życiowej mądrości oraz samemu dać przykład właściwego postępowania, które warto naśladować. Rodzice – wychowawcy mogą wskazywać dziecku kierunek, którym może podążać w dalszą „życiową drogę”.

Taka postawa etyczno-moralna, rodziców dorosłych jest bardzo ważna w procesie wychowania młodego człowieka, gdyż właśnie poprzez takie postępowanie dorośli zyskują lub nie, autorytet dzieci. Tak rozumiejąc rolę rodziców w wychowaniu i przygotowaniu do życia w społeczeństwie, można zaufać własnym dzieciom, ich zdrowemu rozsądkowi, a także mieć nadzieję, że w ich dążeniu do dorosłości – podejmowaniu różnych ról społecznych sami będą potrafili obronić się przed zagrożeniami oraz odnaleźć swoje miejsce w społeczeństwie.

Warto też myśleć o tym, że droga młodego człowieka nie zawsze jest „usłana różami”. Są takie momenty, gdy dziecko doznaje porażek, urazów, o których rodzice i wychowawcy czasem niewiele wiedzą. Dorastające dzieci – młodzież, oczekuje wsparcia, porady czy wręcz pomocy. Skuteczna pomoc rodzicielska w dużej mierze zależy od dobrego kontaktu, opanowania przez dorosłych sztuki słuchania potrzeb i oczekiwań oraz umiejętności wywierania wpływu na postępowanie dziecka. Rodzic, ale i wychowawca, chcąc osiągnąć sukces wychowawczy musi być otwarty na dziecko i mieć świadomość, że nigdy nie jest za wcześnie i nigdy nie jest za późno, aby szukać kontaktu z dzieckiem, zaspokoić jego potrzebę bliskości, akceptacji i zrozumienia. Jest to szczególnie ważne, gdy w życiu dziecka pojawiają się realne problemy czy zagrożenia, które mogą znacznie wpłynąć na dalsze losy młodego człowieka.

ZAKOŃCZENIE

Wychowanie to DOM jako podstawa życia rodzinnego, etyczno-moralnego oraz SZKOŁA i ORGANIZACJE MŁODZIEŻOWE jako dopełnienie wychowania w wymiarze społecznym.

- ✓ Rola domu w wychowaniu polega na przekazywaniu wartości rodzinnych, kulturę bycia, tradycję, obrzędy czy wzorzec zachowań prospołecznych uwarunkowany cechami osobowościowymi. Ponadto, uczenie samodzielności w funkcjonowaniu jako członek rodziny (prawa i obowiązki – syna, córki, siostry, brata, wnuka...) oraz świadome unikanie zagrożeń społecznych jak: patologia rodziny, przemoc, agresja, używki...
- ✓ Rola szkoły i organizacji młodzieżowych w wychowaniu polega na stwarzaniu sytuacji w których, zaspokajane są potrzeby społeczne jak akceptacja, uznanie, pokonywania własnych słabości czy kreowania siebie poprzez nabywanie umiejętności samodzielnego funkcjonowania w określonej grupie (prawa i obowiązki ucznia, członka organizacji, obywatela), przekazywanie wartości ogólnoludzkich oraz świadome unikanie zagrożeń społecznych jak: patologia środowiska, agresja, przemoc, używki...

Samorządność i samowychowanie w wymiarze szkolnym może być pojmowane jako działalność uczniów w samorządzie szkolnym, klasowym czy w drużynie harcer-

skiej. Działania wychowawcze szkoły są zatem istotnym elementem integrującym proces dojrzewania dziecka do podejmowania aktywności społecznej, realizowania siebie, spełniania swoich marzeń czy ambicji. Nie jest też przypadkiem odosobnionym, że doświadczenia społeczne wyniesione z obu wspólnot (członek samorządu uczniowskiego i harcerz) często uzupełniają się, kształtując dojrzałą społecznie osobowość młodego człowieka i obywatela.